

Аналіз популярних систем дистанційного навчання з відкритим доступом

Вікторія Василівна Ткачук*, Юлія Андріївна Кулініч[‡]
Кафедра інженерної педагогіки та мовної підготовки,
ДВНЗ «Криворізький національний університет»,
вул. XXII Партз'їзду, 11, м. Кривий Ріг, 50027, Україна
viktoriya.tkachuk@gmail.com*, juli_kulinich@mail.ru[‡]

Анотація. *Метою* даного дослідження є аналіз існуючих систем дистанційного навчання з відкритим доступом у зарубіжних ВНЗ, основним *завданням* – визначення вимог до систем дистанційної освіти, *об'єкт дослідження* – засоби організації та підтримки системи дистанційного навчання, *предмет* – системи дистанційного навчання з відкритим доступом, основний *метод дослідження* – теоретичне дослідження.

Розглянуто поняття дистанційного навчання у нормативних документах України. Проаналізовано провідні дистанційні курси з відкритим доступом. На основі сутності дистанційної освіти були виокремлені вимоги до її впровадження.

Ключові слова: дистанційне навчання; освітні ресурси.

V. V. Tkachuk*, J. A. Koolinich[‡]. Analyze of popular distance learning systems with open access

Abstract. The *purpose* of given research is to analyze the existing distance learning systems with open access at foreign universities, the main *task* – to require the distance learning system, the *object* of study – tools for organization and support of distance learning, the *subject* – open access distance learning systems, the main *research method* – a theoretical study.

Considered a concept of distance learning in governing documents Ukraine. Analyzed leading distance learning courses with open access. Based on essence of distance education have been singled out requirements for its implementation.

Keywords: distance learning; educational resources.

Affiliation: Department of engineering pedagogy and language training, SIHE «Kryvyi Rih National University», 11, XXII Partz'yizdu str., Kryvyi Rih, 50027, Ukraine.

E-mail: viktoriya.tkachuk@gmail.com*, juli_kulinich@mail.ru[‡].

Інформатизація всіх сфер діяльності людини зробила свій внесок у систему освіти. Стало можливим вирішення однієї з важливих проблем

освіти – її доступності. Кількість людей, які прагнуть отримати освіту, з кожним роком збільшується. У законі України «Про вищу освіту» зазначено, що навчання у вищих навчальних закладах здійснюється за такими формами: очна (денна, вечірня), заочна (дистанційна); форми навчання можуть поєднуватися [7].

«Положення про дистанційне навчання» містить таке його визначення: дистанційного навчання – це індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [6].

Дистанційне навчання вже впроваджене у навчальний процес більшості зарубіжних закладів освіти. Студенти всього світу знайшли у такій формі навчання достатньо переваг, в результаті таке навчання стало масовим. Аналіз освітніх ресурсів показав, що в узагальненому вигляді сутність дистанційної освіти полягає у:

- широкому міжнародному доступі до найкращих світових освітніх ресурсів;

- доступності всім верствам населення;
- зменшенні вартості навчання;
- індивідуалізації навчання;
- відсутності необхідності відвідувати заняття;
- суттєвому збільшенні можливостей традиційної освіти за рахунок формування освітнього інформаційного середовища.

Ураховуючи масове застосування дистанційної освіти як офіційної форми навчання, до систем дистанційного навчання пред'являють такі основні вимоги:

- комплексність (системність);
- зрозумілий інтерфейс;
- наявність максимальної кількості засобів комунікації (зворотного зв'язку);
- наявність засобів контролю знань (включаючи самоконтроль).

Аналіз освітніх порталів надав можливість виділити освітні ресурси з відкритим доступом, де можна навчатися дистанційно:

- Coursera [1] є масштабною освітньою компанією, яка має партнерів із кращих університетів та організацій у світі, що пропонує безкоштовні курси у мережі Інтернет. Дана освітня система має 1956 курсів у 10 категоріях, 145 партнерів з 28 країн світу. Субтитри до курсів є 43 мовами, деякі курси доступні 18 різними мовами (у тому числі й українською). Викладачами найкращих університетів надані

відеоматеріали, додаткові ресурси, практичні завдання, які допоможуть студентам освоїти багато цікавих тем. На деяких курсах є можливість отримати сертифікат. На даному сайті існують вікові обмеження, що не дозволяють користуватися ресурсом особам, які не досягли 13 років;

– edX [2] – спільний проект Гарвардського та Массачусетського університетів, заснований у 2012 році як система для онлайн навчання на масових відкритих дистанційних курсах (MOOC). Місією проекту є: 1) розширення доступу до якісної освіти для кожного у будь-якому місці; 2) підвищення рівня викладання і навчання на території кампусу та онлайн; 3) просунутий рівень навчання та навчання через дослідження. Система має 2194 курси з 30 предметів, 107 партнерів з різних країн, деякі курси доступні 10 різними мовами. Онлайн курси налаштовуються на індивідуальні особливості та потреби студента, надаючи йому можливість обрати не лише цікаву тему, а й дозволити навчатися у зручному для нього темпі, обираючи будь-яке місце та час. Також надається доступ до віртуальної бібліотеки відеозаписів лекцій та завдань, що розроблені викладачами різних університетів, а наприкінці навчання можна отримати сертифікат;

– MIT Open Course Ware [4] – власний портал Массачусетського технологічного інституту з викладеними електронними курсами, що містить 2340 курсів з 38 спеціальностей. Курси доступні більш ніж 10 різними мовами (у тому числі й українською). За даними статистики сайту, даний портал відвідало більше 200 мільйонів користувачів: педагогів, студентів та тих, хто бажає отримати освіту самостійно. Кожен курс забезпечений аудіо- та відео лекціями. Провідна ідея: публікувати всі навчальні матеріали в Інтернет і зробити їх доступними для всіх. Завдяки відкритому доступу педагоги мають змогу проаналізувати існуючі та поліпшити власні курси й навчальні програми;

– Open Yale Courses [5] – відкриті онлайн курси, що викладаються провідними викладачами та вченими Єльського університету. Метою проекту є розширення доступу до навчальних матеріалів для всіх, хто бажає навчатися. Кожна лекція була записана в аудиторіях Єльського університету та доступна у відео-, аудіо- та текстовому форматах. Реєстрація для цього не потрібна. Прослуховування курсів не дає можливість отримати сертифікат. Також сайт не забезпечений інтерактивною складовою та можливістю спілкування. Курси більшою мірою є гуманітарного спрямування та будуть корисні як викладачам та студентам, так й учням старших класів. Даний проект має на більшість лекцій та інших навчальних даних ліцензію Attribution – Share Alike, яка дозволяє вільне використання або зміну матеріалів курсів у некомерційних цілях за умови зазначення назви закладу та відповідного

викладача як авторів курсу;

– Harvard Extension School [3] пропонується понад 700 курсів, спрямованих на удосконалення професійних навичок з можливістю здобуття гарвардського диплому. Портал підтримує декілька форм організації дистанційного навчання: відеокурси, вебконференції та змішані. Також можна обрати день початку курсу та час, у який зручно займатися.

У дослідженнях Н. В. Рашевської, С. О. Семерікова, А. М. Стрюка [8; 9] зазначається, що системи дистанційної навчання надають можливість організовувати та підтримувати процес навчання за допомогою мобільних та хмарних ІКТ за різними моделями навчання, зокрема, комбінованого. Так, експериментальне дослідження готовності студентів та викладачів до реалізації мобільного навчання, проведене в ДВНЗ «Криворізький національний університет», свідчить про необхідність розробки предметно-орієнтованих методик реалізації такого навчання [10].

Проведений аналіз показує, що більшість із дистанційних освітніх середовищ розроблено для самоосвіти студентів у вигляді бібліотеки електронних освітніх ресурсів. При навчанні головною умовою є суб'єкт-суб'єктні відносини, що складно організувати дистанційними курсами. Записи лекцій не надають відповіді на всеможливі запитання, що виникають у студентів. На багатьох із цих порталів немає можливості здійснення навчальної комунікації як з іншими студентами, так і з викладачами. Проте, незважаючи на певні недоліки, необхідно наголосити на тому, що такі курси є основою для подальшого саморозвитку студента, кожен з яких може обрати власний темп та режим навчання, що виховує самоорганізованість, відповідальність. Ураховуючи сучасне соціально-економічне становище країни та активну інформатизацію суспільства, потрібна масова якісна освіта, яка може забезпечити підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації максимальної кількості фахівців із мінімальним економічними, матеріальними та людськими ресурсними витратами. Основою такої освіти й повинні бути системи дистанційного навчання з відкритим доступом.

Список використаних джерел

1. Coursera – Free Online Courses From Top Universities [Electronic resource] / Coursera Inc. – 2014. – Access mode : <https://www.coursera.org/>.
2. edX [Electronic resource] / edX Inc. – Access mode : <https://www.edx.org/>.
3. Harvard Extension School [Electronic resource] / President and Fellows

of Harvard College. – Access mode : <http://www.extension.harvard.edu/>.

4. Open Course Ware – Free Online Course Materials [Electronic resource] / Massachusetts Institute of Technology. – 2014. – Access mode : <http://ocw.mit.edu/>.

5. Open Yale courses / Yale University. – 2014. – Access mode : <http://oyc.yale.edu/>.

6. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : Наказ, Положення від 25.04.2013 № 466 [Електронний ресурс] / МОН України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>.

7. Про вищу освіту : Закон України № 1556-VII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – [К.], 01.07.2014. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

8. Рашевська Н. В. Інтеграція MLE-Moodle в систему дистанційного навчання Moodle / Н. В. Рашевська, С. О. Семеріков // Новітні комп'ютерні технології. – К. : Мінрегіон України. – 2012. – Том X. – С. 203-208.

9. Стрюк А. М. Використання навчальних об'єктів у комбінованому навчанні системному програмуванню / Стрюк А. М. // Інноваційні технології як чинник оптимізації педагогічної теорії і практики : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. м. Херсон, 25-26 жовтня 2012 р. Випуск 15. / Наук. ред. Юзбашева Г. С. – Херсон : Айлант, 2012. – С. 71-75.

10. Ткачук В. В. Експериментальне дослідження готовності студентів та викладачів до реалізації мобільного навчання / Ткачук В. В. // Звітна наукова конференція Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України : матеріали наукової конференції. – Київ : ІТЗН НАПН України, 2012. – С. 110-115.

References (translated and transliterated)

1. Coursera – Free Online Courses From Top Universities [Electronic resource] / Coursera Inc. – 2014. – Access mode : <https://www.coursera.org/>.

2. edX [Electronic resource] / edX Inc. – Access mode : <https://www.edx.org/>.

3. Harvard Extension School [Electronic resource] / President and Fellows of Harvard College. – Access mode : <http://www.extension.harvard.edu/>.

4. Open Course Ware – Free Online Course Materials [Electronic resource] / Massachusetts Institute of Technology. – 2014. – Access mode : <http://ocw.mit.edu/>.

5. Open Yale courses / Yale University. – 2014. – Access mode : <http://oyc.yale.edu/>.

6. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dystantsiine navchannia [On

approval Regulations on distance learning] : Nakaz, Polozhennia vid 25.04.2013 # 466 [Electronic resource] / MON Ukrainy. – Access mode : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>. (In Ukrainian)

7. Pro vyshchu osvitu [On higher education] : Zakon Ukrainy # 1556-VII [Electronic resource] / Verkhovna Rada Ukrainy. – [K.], 01.07.2014. – Access mode : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. (In Ukrainian)

8. Rashevskaya N. V. MLE-Moodle integration into the Moodle LMS / N. V. Rashevskaya, S. O. Semerikov // New computer technology. – K. : Minrehiion Ukrainy. – 2012. – Vol. X. – P. 203-208. (In Ukrainian)

9. Striuk A. M. Vykorystannia navchalnykh ob'ektiv u kombinovanomu navchanni systemnomu prohramuvanni [The use of learning objects in the system programming blended learning] / Striuk A. M. // Innovatsiini tekhnolohii yak chynnyk optymizatsii pedahohichnoi teorii i praktyky : materialy II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. m. Kherson, 25-26 zhovtnia 2012 r. Vypusk 15. / Nauk. red. Yuzbasheva H. S. – Kherson : Ailant, 2012. – S. 71-75. (In Ukrainian)

10. Tkachuk V. V. Eksperymentalne doslidzhennia hotovnosti studentiv ta vykladachiv do realizatsii mobilnoho navchannia [Experimental study of readiness of students and teachers to mobile learning implementation] / Tkachuk V. V. // Zvitna naukova konferentsiia Instytutu informatsiinykh tekhnolohii i zasobiv navchannia NAPN Ukrainy : materialy naukovo konferentsii. – Kyiv : IITZN NAPN Ukrainy, 2012. – S. 110-115. (In Ukrainian)